

Banali în UE

Politica românească de redobândire a cetățeniei
în comparație cu alte state din UE

Autori: Valentina Dimulescu
Andrei Avram

CUPRINS

INTERSECȚIA DINTRE POLITICA DE ACORDARE A CETĂȚENIEI ȘI POLITICA PRIVIND FRONTIERA EXTERNĂ.....	3
REDOBÂNDIREA CETĂȚENIEI ROMÂNE – EVOLUȚIA ABORDĂRILOR STATULUI ROMÂN	5
CONCLUZII	10
PRECEDENTE DIN ALTE STATE MEMBRE	11
VECHILE STATE MEMBRE	11
<i>Franța – cel mai mare producător de noi cetățeni europeni</i>	<i>11</i>
<i>Germania – nemții întârziți</i>	<i>13</i>
<i>Spania – reconciliere pentru războiului civil prin cetățenie.....</i>	<i>14</i>
<i>Marea Britanie – mai multe feluri de supuși ai Coroanei.....</i>	<i>15</i>
NOILE STATE MEMBRE	17
<i>Bulgaria – noii bulgari din Macedonia și Moldova.....</i>	<i>17</i>
<i>Polonia – copiii altor state se întorc acasă.....</i>	<i>18</i>
<i>Ungaria – maghiaritatea plauzibilă devine cetățenie.....</i>	<i>20</i>
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	22

Prezentul raport urmărește să vadă dacă felul în care România abordează politica de cetățenie este comparabil cu felul în care alte state membre ale UE reglementează acordarea cetățeniei. În mod particular, dată fiind justificarea moralo-reparatorie care stă la baza legislației în materie din România, vom examina situația unor state membre care favorizează anumite grupuri etnice sau față de care există legături istorice în procesul de acordare a cetățeniei. Vom compara cazul României cu cele din state care au politici liberale de acordare a cetățeniei, dar și din state care au exprimat îngrijorări față de politica Bucureștiului.

Cu cine comparăm?

Am urmărit în acest raport cazurile în care statele europene au ales să acorde cetățenia, mai ales față de anumite grupuri nedreptățite din punct de vedere istoric. Am ales patru state din Europa de Vest (Franța, Germania, Spania și Marea Britanie) și patru state din Europa Centrală și de Est (România, Bulgaria, Polonia și Ungaria). Prin alegerea acestor țări am urmărit să punem în oglindă asemănările și diferențele în ceea ce privește tendințele acordării cetățeniei:

- 1) între vechii și noii membri ai UE și
- 2) între statele aflate în Vestul Europei ce au deținut imperii coloniale și statele postcomuniste din Estul Europei.

Am inclus Marea Britanie în acest raport pentru că, deși nu face parte din spațiul Schengen, în anul 2009 autoritățile britanice le-au depășit pe cele franceze și au acordat peste 200 000 de noi cetățenii, cel mai mare număr înregistrat până acum în Uniune. În plus, cele mai multe au fost acordate persoanelor din state terțe¹.

Intersecția dintre politica de acordare a cetățeniei și politica privind frontiera externă

La data de 27 martie 2011, România – alături de Bulgaria – ar fi trebuit să adere la spațiul Schengen, în condițiile în care Grupul de Evaluare Schengen a adoptat în ianuarie raportul tehnic în acest sens, încheind formal faza implementării cerințelor tehnice și a alinierii la standardele europene de securizare a frontierelor comunitare externe. Însă în decembrie 2010, miniștrii francez și german de interne, Brice Hortefeux și Thomas de Maiziere, au cerut Comisiei Europene într-o scrisoare comună amânarea extinderii spațiului Schengen, avertizând că stagnarea reformei în justiție, corupția și „persistența unei criminalități preocupante” ar genera „consecințe grave pentru securitatea internă a UE și pentru fiecare stat membru”, în cazul în care ar fi desființate controalele de frontieră cu România și Bulgaria². Totodată, o acuzație vehiculată de

¹ Autoritățile britanice explică acest boom prin faptul că în anul 2008 s-au acordat un număr relativ mic de cetățenii din cauza unor probleme administrative. Sursă: Philip Dazelman, Home Office Statistical Bulletin, British Citizenship Statistics United Kingdom, 2009, 27 mai, 2010, <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs10/hosb0910.pdf>

² „Adio, spațiul Schengen! Ce pierde România”, *Evenimentul zilei*, 22 decembrie 2010.

Paris menită să justifice amânarea intrării României în Schengen s-a referit la situația frontierei cu Republica Moldova: în noiembrie 2010, secretarul de stat pentru afaceri europene de la momentul respectiv, Pierre Lellouche, declara că aceasta „rămâne prost controlată, din cauza distribuirii dincolo de frontieră a mii de pașapoarte românești”³. Acest argument a fost reiterat în decembrie și de Laurent Wauquiez, care i-a succedat în funcție lui Lellouche⁴.

Cei doi oficiali francezi nu au făcut decât să reia, de fapt, una dintre problemele cele mai controversate legate de granița de est a României: **intersecția dintre politica de acordare a cetățeniei și politica privind frontiera externă**. Tema românească a redobândirii cetățeniei s-a suprapus nefericit peste o temă predilectă a discursului public din Europa Occidentală cu privire la riscurile unor potențiale noi valuri de imigranți. În august 2010, săptămânalul american *Time* identifica patru state membre ale Uniunii Europene, care și-au modificat recent legislația privind acordarea cetățeniei pe criterii etnice și lingvistice, stârnind reacții critice în alte țări europene: Ungaria, România, Bulgaria, Spania⁵.

Dincolo de emotivitățile mediatică, e important de subliniat că:

Politica de cetățenie în UE este un atribut al guvernelor naționale.

Nu există niciun instrument legal la nivel european care să reglementeze politica statelor membre în ceea ce privește acordarea cetățeniei sau a unor concesiuni anumitor grupuri de persoane care se află în state terțe. Nu există o legătură formală / legală între acquis-ul Schengen și legislația privind acordarea cetățeniei.

Curtea Europeană de Justiție (CEJ) a decis prin cazul *Spania vs. Marea Britanie* (C-145/04 – detalii complete în notă⁶) că acest tip de politică rămâne la latitudinea guvernelor naționale.

Concluzia pentru România este că dreptul statelor membre de a acorda anumitor persoane un tratament special în virtutea legăturilor istorice este acceptat la nivel european din moment ce

³ „Pașapoartele pentru moldoveni nu sunt pe placul Parisului”, *România liberă*, 12 noiembrie 2010.

⁴ „Franța: România nu poate adera la spațiul Schengen din cauza moldovenilor”, *Adevărul* 10 decembrie 2010.

⁵ „Four EU Nations Stoke Fears of an Immigrant Flood”, 14 august 2010, <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,2010436,00.html>, accesat la 25 martie 2011.

⁶ Acest caz se referă la problema statutului persoanelor care trăiesc în fostele colonii britanice. Mai exact, la faptul că Marea Britanie a acordat drept de vot/de candidatură la alegerile pentru Parlamentul European (PE) acelor persoane ce se încadrează în categoria „Qualifying Commonwealth Citizens” (QCC), care au peste 18 ani și provin din Gibraltar. Spania a atacat această decizie argumentând că numai cetățenii europeni pot candida/vota pentru EP și că QCC nu intră în această categorie. Marea Britanie a subliniat că acest statut îl au și cetățenii alor teritorii/țări care fac parte din Commonwealth. QCC se referă la faptul că aceste persoane nu dețin cetățenie britanică, deci nici cetățenie europeană, dar au dreptul de a trăi în Marea Britanie și de a participa la alegerile pentru parlamentul național și cel european (în 2004 erau 1 milion de QCC). În plus, Marea Britanie, susținută de către Comisie, a atras atenția că statele membre nu sunt condiționate de dreptul european în privința cui să îi acorde aceste drepturi. Prin urmare, statele membre au posibilitatea – în funcție de legea cetățeniei – de a acorda drepturi electorale persoanelor care se bucura de „legături speciale” cu acestea. Totodată, Uniunea s-a angajat să respecte diversitatea și identitățile naționale. Pentru a avea un tablou complet al cazului, vezi <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en>

reglementările privind acordarea cetățeniei nu sunt uniforme în cadrul Uniunii și nu fac nici obiectul unor norme legale supranaționale.

Redobândirea cetățeniei române – evoluția abordărilor statului român

În contextul relațiilor moldo-române, politica de cetățenie nu s-a intersectat doar cu cea privind frontiera de stat, ci a reflectat în mare măsură modalitatea în care statul român a înțeles să încline balanța între obiectivul strategic central al politicii externe a deceniului trecut – integrarea euroatlantică – și relația cu Republica Moldova, privită la București întotdeauna ca fiind una specială și prioritară.

Un prim element semnificativ este că legislația românească privind dobândirea cetățeniei prin naștere se ghidează exclusiv după principiul *jus sanguinis*⁷, așadar devii cetățean român dacă măcar unul dintre părinți este cetățean român. Principiul *jus sanguinis* se păstrează și în cazul dreptului de redobândire a cetățeniei române a celor care și-au pierdut această calitate „din motive neimputabile lor” sau cărora cetățenia „le-a fost ridicată fără voia lor”, prevăzut la art. 37 din Legea cetățeniei adoptată în 1991, cu referire (doar) implicită la locuitorii din fosta Republică Socialistă Sovietică Moldovenească, dar și din Bucovina de Nord sau Cadrilater, întrucât și urmașii acestora beneficiază de dreptul de a redobândi cetățenia română⁸.

Astfel, deși adesea în discursul public se vorbește despre facilități pentru (etnici) *români*, în realitate orice fost cetățean român – indiferent de etnie – poate solicita redobândirea acestui statut, în vreme ce etnicii români din zone ce nu au aparținut României și nu provin din părinți care au fost cetățeni români, cum este, de pildă, cazul românilor din Serbia, nu se bucură de nici un avantaj la acordarea cetățeniei.

Tot pe linia *jus sanguinis* se înscrie și faptul că persoanele născute pe teritoriul Republicii Moldova în timpul URSS, ai căror părinți veniseră acolo din alte părți ale Uniunii Sovietice, nu pot solicita redobândirea cetățeniei române.

Deși unii autori au caracterizat dreptul de redobândire a cetățeniei române pentru locuitorii fostelor teritorii românești ca fiind parte a unui „posibil proces al unei reunificări politice mai substanțiale”⁹, de fapt politica față de acest grup de persoane se înscrie consecvent în viziunea de ansamblu pe care statul român o are față de transmiterea cetățeniei de la o generație la următoarea.

Statul român, deși a recunoscut fără întrerupere în ultimele două decenii dreptul la redobândirea cetățeniei al celor deposedați de acest statut și al urmașilor acestora, a adoptat forme diferite de

⁷ Principiul conform căruia naționalitatea unei persoane este hotărâtă la momentul nașterii sau dobândirii cetățeniei în funcție de naționalitatea deținută de către (unul dintre) părinții acesteia.

⁸ Iordachi, Constantin, “Country Report: Romania”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, Badia Fiesolana 2010, p. 7, <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Romania.pdf>

⁹ Vezi, de exemplu, Irina Culic, „Dual Citizenship Policies in Central and Eastern Europe”, *ISPMN Working Papers on Minority Studies*: 15, p. 17.

punere a sa în practică, Legea cetățeniei suferind modificări succesive sau fiind suspendată aplicarea acesteia.

Până în 2001, nu a existat un număr foarte mare de cereri de redobândire a cetățeniei române, raportat la populația totală a Republicii Moldova. Astfel, doar aproximativ 95 000 de persoane de dincolo de Prut au beneficiat de acest drept, conform unor surse de presă¹⁰. Datele problemei s-au schimbat însă în 2001, întrucât România a fost scoasă de pe lista statelor ai căror cetățeni aveau nevoie de viză pentru a călători în statele Schengen. Calitatea de cetățean român devenea astfel atractivă pentru moldovenii care doreau să evite regimul restrictiv al deplasărilor în spațiul comunitar. Între august și decembrie 2001, Comisia pentru Cetățenie, compusă la acea vreme din doar cinci magistrați, a primit zilnic în jur de 300 de cereri de redobândire a cetățeniei române, astfel încât activitatea acesteia a fost paralizată¹¹, guvernul adoptând două ordonanțe de urgență – în decembrie 2001 și în noiembrie 2002 – prin care procesul de redobândire a cetățeniei române a fost suspendat

Ulterior, în mai 2003, prin ordonanță de urgență, **Guvernul României a înăspriț condițiile de redobândire a cetățeniei**, astfel încât la art. 10¹ nou introdus în lege prevedea inclusiv că solicitantii trebuie să dovedească cunoașterea limbii române și a culturii și civilizației românești pentru a se putea integra în viața socială – o condiție care nu fusese până atunci impusă foștilor cetățeni români și urmașilor acestora, care își pierduseră cetățenia fără voia lor. Un element în plus de noutate îl constituia faptul că – în afara cazurilor motivate – cererile urmau să fie depuse personal, fie la Ministerul Justiției, fie la misiunile diplomatice ale României, conform modificărilor aduse la art. 12 din lege, și nu mai puteau fi transmise prin intermediari.

Amendarea legislației cetățeniei a fost interpretată ca având drept scop întreruperea de facto a procesului de reacordare a cetățeniei.

Această ipoteză este susținută de informațiile conform cărora, prin canale informale, oficiali ai Uniunii Europene își exprimaseră îngrijorarea cu privire la un aflax masiv de potențiali noi cetățeni români, odată cu aderarea țării la blocul comunitar la 1 ianuarie 2007¹².

Apărea pentru prima dată așadar o **conexiune între politica de cetățenie și problema imigrației moldovenilor în Uniunea Europeană prin intermediul pașaportului românesc**. Totuși, este semnificativ în egală măsură faptul că actul normativ sus-menționat extindea la art. 10¹ dreptul la redobândire asupra descendenților persoanelor care își pierduseră cetățenia română fără voia lor până la gradul al doilea. Date fiind însă celelalte condiții introduse, aceste prevederi nu au fost, la vremea respectivă, de natură să schimbe situația celor care doreau să recapete cetățenia română.

¹⁰ „Calvarul cetățeniei române pentru moldoveni”, *Ziua*, 21 martie 2007.

¹¹ Iordachi, *op. cit.*, p. 15.; O.U.G. nr.167/2001 privind suspendarea aplicării prevederilor art. 35 din Legea cetățeniei nr. 21/1991, republicată, în Monitorul Oficial al României nr. 802/14 decembrie 2001 și O.U.G. nr.160/2002 privind suspendarea aplicării unor dispoziții din Legea cetățeniei române nr. 21/1991, în Monitorul Oficial al României nr. 850/25 noiembrie 2002.

¹² Iordachi, *op. cit.*, p. 15-16.

La rândul său, explicația oficială a Bucureștiului susținea că se datora unei serii de blocaje procedurale, care nu puteau fi anticipate la momentul adoptării legii cetățeniei¹³. **Prins între imperativele integrării europene și relația specială cu Republica Moldova, statul român a înclinat balanța în favoarea primelor în perioada de până la aderarea la UE.**

Această abordare a fost vizibilă și în cazul regimului călătoriilor în România pentru cetățenii moldoveni: la 1 iulie 2001, Bucureștiul a introdus obligația de a se intra în țară pe baza pașaportului, după ce anterior fusese suficientă prezentarea buletinului de identitate. În contextul consensului larg la nivelul elitelor politice și al societății civile cu privire la prioritatea aderării la UE, măsurile luate nu au generat reacții critice semnificative în România.

Între anii 2004 și 2007 inclusiv, au redobândit în baza art. 11 din Legea cetățeniei române care, în noua formă a legii, se referă la cei care au pierdut cetățenia fără voia lor, doar 3 019 persoane. Aproximativ 90% dintre aceștia sunt din Republica Moldova, conform informațiilor furnizate de Autoritatea Națională pentru Cetățenie¹⁴. Se poate așadar vorbi de o reducere drastică a numărului de cereri de redobândire aprobate față de cele din deceniul anterior.

Fig. 1. Statistica persoanelor care au redobândit cetățenia română în intervalul 2004-2008 în baza art. 11 din Legea cetățeniei române și în anul 2009 în baza OU nr. 36/2009

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cetățeniilor redobândite						
Republica Moldova	263	1 603	489	664	4 967	12 153
State terțe și numărul cetățeniilor acordate în general						
Republica Moldova	–	–	–	–	4 967	6 320
Statele Unite	0	1	0	–	85	56
Turcia	14	0	2	2	54	54
Israel	0	7	0	–	51	135
Siria	44	0	6	7	47	67
Total cetățenii acordate	282	767	29	31	5 585	9 399

Sursa: Ghinea, Dinu, Ivan, op. cit., p. 17, pe baza datelor furnizate de Autoritatea Națională pentru Cetățenie; site-ul Eurostat

Apropierea intrării în Uniunea Europeană a provocat un val și mai mare de cereri de redobândire. Într-un sondaj efectuat în primăvara anului 2005, 48% dintre respondenți declarau că ar vrea să fie cetățeni români și 85% dintre aceștia recunoșteau că motivația lor este una pragmatică, fiind legată de posibilitatea de a lucra în Europa¹⁵. Conform unor estimări făcute de președintele

¹³ Bilanț 2005-2007 MAE, 14 martie 2007, <http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=32355&idlnk=2&cat=4>, accesat la 10 august 2008.

¹⁴ Cristian Ghinea, Dragoș Dinu, Paul Ivan, „Cum am folosit fereastra de oportunitate. Bilanțul unui an de relansare a relațiilor România – Republica Moldova”, *CRPE Policy Memo*: 19, București 2010, p. 17.

¹⁵ „Fiecare al doilea moldovean își dorește cetățenia română”, *Timpu*, 16 mai 2005.

Traian Băsescu la începutul anului 2007, la Ambasada României din Chișinău fuseseră primite în jur de 800 000 de cereri de redobândire a cetățeniei¹⁶ - o cifră care, deși se baza pe numărul plicurilor primite de secția consulară în acest sens, nu se referea de fapt decât la numărul scrisorilor de intenție, antemergătoare demarării procesului propriu-zis¹⁷.

La 1 ianuarie 2007, odată cu aderarea la UE, fusese introdus un regim de vize pentru basarabeni care intrau în România, iar procedura greoaie – cu cozi interminabile, caracterizată prin apariția unor „intermediari” care se angajau să faciliteze obținerea vizei – precum și două scandaluri consecutive de corupție în secția consulară au afectat imaginea Bucureștiului în Republica Moldova¹⁸.

Pe fundalul răcirii relațiilor dintre cele două țări, dar și a politicii explicite a președintelui Traian Băsescu de promovare a apropierii de diaspora, România se găsea într-o situație dificilă în ceea ce privește balansarea celor două repere ale diplomației sale – cel european și cel legat de Republica Moldova. De altfel, la întâlnirea anuală cu șefii misiunilor diplomatice ale României în străinătate din 2007, președintele Băsescu a subliniat nevoia ca locuitorii din Republica Moldova să aibă sentimentul că pot veni în România de câte ori și când doresc, deplângând în același timp „purgatoriul” pe care trebuiau să îl parcurgă aceștia pentru a obține viza¹⁹. În aceeași perioadă, președintele declara totodată că procedura de redobândire a cetățeniei române trebuie simplificată datorită obligațiilor morale pe care Bucureștiul le are față de locuitorii din Republica Moldova, dar și pentru că prin liberalizarea procesului în cauză, România ar putea contribui la reducerea deficitului de forță de muncă din Uniunea Europeană²⁰.

Se crea astfel o nouă conexiune între politica de cetățenie și cea de imigrație, precum și cu cea cu privire la frontierele externe ale Uniunii Europene, în contextul în care existau deficiențe majore de gestionare atât a dosarelor de cetățenie, cât și a procesării cererilor de viză. Spre deosebire de perioada dinaintea aderării la UE, Bucureștiul părea mai dispus să acorde prioritate relației cu diaspora istorică față de îngrijorărilor exprimate de oficialii europeni.

În septembrie 2007, guvernul a adoptat o nouă ordonanță de urgență menită în mare măsură să accelereze procedura – dar nu criteriile – de redobândire a cetățeniei române, în principal prin transformarea Comisiei pentru Cetățenie din cadrul Ministerului Justiției într-o entitate permanentă care urma să se ocupe de problemă (art. 13)²¹. Procedura a fost facilitată în noiembrie 2008 printr-o nouă ordonanță, care elimina necesitatea publicării extrasului cererii de redobândire a cetățeniei române în Monitorul Oficial al României²². Măsura de nepublicare a cererilor – deși se încadrează în logica simplificării graduale a mecanismelor aferente – a fost

¹⁶ „Calvarul cetățeniei române pentru moldoveni”, *Ziua*, 21 martie 2007.

¹⁷ Ghinea, Dinu, Ivan, *op. cit.*, p. 17.

¹⁸ Andrei Avram, Dietmar Müller, „Moldova’s border with Romania: challenges and perspectives after Romania’s accession to the European Union”, *South-East Europe Review for Labour and Social Affairs*, No. 3/2008, p. 406.

¹⁹ Discursul președintelui României, Traian Băsescu, la întâlnirea anuală cu ambasadorii și consulii generali ai României, București 2007, http://www.presidency.ro/pdf/date/9909_ro.pdf, accesat la 15 august 2008.

²⁰ „Declarațiile lui Băsescu stârnesc dispute la Bruxelles”, <http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles%7CdisplayArticle/articleID.11445/Declaratiiile-lui-Basescu-starnesc-dispute-la-Bruxelles.html>, accesat la 9 august 2008.

²¹ O.U.G. nr.87/2007 pentru modificarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991, în Monitorul Oficial al României nr. 634/14 septembrie 2007.

²² O.U.G. nr.147/2008 pentru modificarea și completarea Legii cetățeniei române nr. 21/1991, în Monitorul Oficial al României, nr. 765/13 noiembrie 2008.

luată pe fundalul unei interdicții impuse de statul moldovean persoanelor cu dublă cetățenie de a deține funcții publice, inclusiv electivă, fapt ce afecta un număr mare de politicieni din partidele democratice, Alexandru Tănase – ulterior Ministru al Justiției – și Dorin Chirtoacă, primar al Chișinăului, intentând chiar un proces împotriva Republicii Moldova la CEDO, pe motiv de discriminare.

Tot în acest context trebuie menționat că, în cursul anului 2008, între București și Chișinău apăruse o nouă dispută diplomatică: pe de o parte, România și forțele politice moldovenești de opoziție promovau semnarea unui **acord de mic trafic de frontieră**, care să ușureze circulația unui segment semnificativ al locuitorilor de peste Prut pe o rază de 30-50 de kilometri de la graniță pe baza unor permise de trecere simplificată, în vreme ce guvernul comunist, pe de altă parte, refuza să discute acest subiect fără ca, în prealabil, să fie semnat un tratat politic de bază între cele două țări²³.

Paralelismul dintre problemele legate de regimul frontierei externe și evoluția legislației privind cetățenia este, și în acest caz, evident, așa cum fusese și cu un an înainte când, în contextul formării cozilor de la secția de vize a ambasadei din Chișinău, președinții Traian Băsescu și Vladimir Voronin au căzut de acord în ianuarie 2007 să fie deschise două consulate românești la Bălți și Cahul, pentru ca, la 7 martie, șeful diplomației moldovenești, Andrei Stratan, să declare că nu mai este nevoie de acestea, totodată fiind publicat un comunicat al Guvernului Republicii Moldova care critica politica „inadmisibilă” a Bucureștiului în privința cetățeniei române²⁴.

Anul 2008 a fost, de altfel, primul după măsurile adoptate în 2002, în care un număr semnificativ mai mare de cetățeni moldoveni au obținut cetățenia română: 4 967, dintre care marea majoritate în baza art. 11²⁵. Într-un discurs parlamentar rostit câteva zile mai târziu, președintele

Modificările legislative cele mai substanțiale au avut loc însă în anul 2009, în urma evenimentelor din 7 aprilie din Republica Moldova, soldate cu înghețarea relațiilor dintre Chișinău și București, inclusiv prin expulzarea ambasadorului român și a introducerii regimului de vize pentru cetățenii români care călătoresc în Republica Moldova.

Traian Băsescu anunța noi simplificări ale legislației privind cetățenia. Ordonanța de urgență nr. 36/2009 din 15 aprilie – cu modificările ulterioare – extinde până la descendenții de gradul al treilea cercul de persoane care poate cere redobândirea cetățeniei. Totodată, timpul de procesare a cererilor a fost limitat la cinci luni, iar cetățenii moldoveni cu reședința sau domiciliul în România – care până atunci fuseseră supuși unui regim special, trebuind să aștepte patru ani până să poată redobândi cetățenia, spre deosebire de solicitanții care își păstrau domiciliul în Republica Moldova (sau în altă țară) – au primit dreptul de a face demersurile în

²³ Ghinea, Dinu, Ivan, *op. cit.*, p. 30-32.

²⁴ „România amenință securitatea și stabilitatea Republicii Moldova”, *România liberă*, 7 martie 2007.

²⁵ Legea cetățeniei cuprinde la art. 10, alin. 1, prevederea conform căreia cetățenia română „se poate acorda și persoanelor care au pierdut această cetățenie” (inclusiv prin voia lor), de care – teoretic – pot beneficia (și) cetățenii moldoveni, descendenți ai foștilor cetățeni români. Persoanele care nu au fost cetățeni români – inclusiv moldovenii – pot alege și calea naturalizării (art. 8), care prevede însă un minim de opt ani de rezidență pe teritoriul României sau cinci pentru cei căsătoriți cu un cetățean român. Totuși, utilizarea acestor modalități de către moldoveni este mult mai rară.

acest sens „după obținerea dreptului de ședere”.

Această din urmă prevedere îi avantajează în special pe tinerii din Republica Moldova, veniți la studii în România, care fuseseră nevoiți să se încadreze în termenul de patru ani. Astfel, „părea că [Băsescu] dorea să răspundă cu arma cetățeniei măsurilor luate de Vladimir Voronin împotriva României”.²⁶

Urmarea schimbărilor legislative – completate și de înființarea, în februarie 2010, a Agenției Naționale pentru Cetățenie, cu cinci centre teritoriale și mai mult personal – a fost creșterea numărului de persoane originare din Republica Moldova care au obținut cetățenia română. Conform datelor noii instituții, în 2009 numai la Ambasada României din Republica Moldova au depus jurământul de credință față de țară 9 183 de persoane, în vreme ce alte 2 970 de persoane au depus jurământul în țară. În 2010, numărul celor care au primit cetățenia română a fost și mai mare – 19 613 persoane au depus jurământul în Republica Moldova și 5 197 în România, conform datelor furnizate de Autoritatea Națională pentru Cetățenie.

Concluzii

Politica românească de acordare a cetățeniei din ultimul deceniu nu pare, așadar, să fi fost ghidată în mod coerent de principiul reparațiilor istorice – care au stat la baza legislației adoptate în 1991 – decât la nivel declarativ, ci mai curând pare să fi evoluat ca un **reflex al priorităților de politică externă**.

Astfel, când Bucureștiul a fost supus unor presiuni din partea UE, legea a fost modificată în defavoarea celor care ar fi avut dreptul să redobândească cetățenia română, numărul acestora scăzând. Atunci când introducerea regimului de vize după aderarea la UE – nedorită de România, dar impusă de exigențele politicii comunitare în acest sens – a pus Bucureștiul în dificultate în raport cu cei de peste Prut, s-au luat treptat măsuri de simplificare a procedurii de acordare a cetățeniei locuitorilor din Republica Moldova, nereglementată la nivel european și unde exista o marjă de manevră. Totodată, imposibilitatea de a lua, pe timpul guvernării comuniste de la Chișinău, măsuri pe linie consulară sau legală de a simplifica regimul călătoriilor pe bază de pașaport moldovenesc a fost compensată de politica de cetățenie.

România a răspuns la criza diplomatică dintre București și Chișinău tot prin măsuri referitoare la cetățenie, a căror magnitudine a fost mai mare decât cea a simplificărilor anterioare. În 2007, premierul Călin Popescu-Tăriceanu subliniase, odată cu adoptarea primelor modificări legislative de substanță după aderarea la UE, că nu se schimbă condițiile de redobândire, răspunzând – indirect – temerilor din alte capitale europene. La acel moment, se încerca aparent menținerea unui echilibru între cei doi vectori ai politicii externe a României, după ce fusese prioritar cel euroatlantic. Doi ani mai târziu, relația cu guvernul moldovean părănd compromisă total, elitele politice de la București au răspuns printr-o abordare mult mai generoasă față de cetățenii de acolo. Statul român a trebuit totodată ca, în urma blocajului survenit în procesul de redobândire

²⁶ Ghinea, Dinu, Ivan, *op. cit.*, p. 18.

a cetățeniei, să își recâștige credibilitatea în fața multora dintre petenții care au trebuit să aștepte ani de zile soluționarea dosarului.

Precedente din alte state membre

Vechile state membre

Franța – cel mai mare producător de noi cetățeni europeni

Legislația franceză respectă principiile *jus sanguinis* și *jus solis*²⁷, iar legătura dintre naționalitate și cetățenie a devenit indisolubilă de-a lungul timpului, în așa fel încât un imigrant nu are acces la drepturile și obligațiile cetățenești dacă nu deține naționalitatea franceză bazată pe un model republican inclusiv²⁸. Prin urmare, legislația este scrisă în așa fel încât asimilarea în „comunitatea cetățenilor” să fie cât mai rapidă atât pentru imigranții post-colonialii, cât și pentru cei născuți pe teritoriul francez, dar ai căror părinți sunt imigranți. Caracterul relativ permisiv al legii reiese din faptul că cetățenii francezi care locuiesc în afara țării au dreptul la dublă cetățenie, iar aceștia își pot transmite cetățenia franceză pe termen nelimitat²⁹.

Conform Codului Civil, imigrantul poate solicita reintegrarea sau naturalizarea, ambele fiind recunoscute printr-un decret. Reintegrarea nu este condiționată de reședință și este permisă și acelor care au pierdut cetățenia franceză după ce țara de origine și-a dobândit independența, dar aceștia trebuie să fi întreținut sau dezvoltat legături puternice de natură culturală, profesională, economică sau familială cu Franța (art. 24-2). Pentru naturalizare, imigrantul trebuie să dovedească „asimilarea sa în comunitatea franceză”, mai ales o cunoaștere suficientă a limbii franceze, dar și a drepturilor și obligațiilor conferite de cetățenia franceză (art. 21-24), și să demonstreze că timp de cinci ani a avut reședința în Franța.

Perioada necesară naturalizării poate fi redusă la doi ani dacă se îndeplinesc anumite condiții, mai precis dacă imigrantul:

- 1) a completat doi ani de educație universitară într-o instituție de învățământ superior din Franța cu scopul de a obține o diplomă;
- 2) a prestat sau poate presta „servicii importante” Franței în virtutea competențelor și talentelor³⁰.

²⁷ *Jus solis* este principiul conform căruia naționalitatea unei persoane este hotărâtă (automat la/după naștere) în funcție de statul în care s-a născut.

²⁸ Patrick Weil, Alexis Spire, Christophe Bertossi, “Report on France”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, ianuarie 2009 (revizuit aprilie 2010), p. 2, <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/France.pdf>

²⁹ Patrick Weil, Alexis Spire, Christophe Bertossi, *op.cit.*, p. 7.

³⁰ Naturalizarea poate avea loc fără a fi nevoie de o perioadă anterioară de reședință dacă imigrantul, printre altele: 1) a efectuat servicii militare într-o unitate a armatei franceze sau care, pe timp de război, s-a înrolat voluntar în armatele franceze sau cele aliate; 2) a adus servicii excepționale Franței sau a cărui naturalizare reprezintă pentru

Aceste excepții nu se termina aici pentru că în art. 21-20 se stipulează faptul că o persoană poate fi naturalizată fără a fi îndeplinit condiția reședinței dacă aceasta aparține „spațiului cultural și lingvistic francez”. Acest lucru înseamnă că este resortisant din teritorii sau state unde limba sau una dintre limbile oficiale este franceza, dacă franceza îi este limba maternă sau dacă dovedește că a avut parte de o minimă școlarizare de cinci ani într-o unitate în care este predată limba franceză. De asemenea, la propunerea ministrului de Externe, naționalitatea poate fi acordată prin naturalizare oricărei persoane francofone care solicită acest lucru și „care contribuie prin actele sale distinse la influența Franței și la prosperitatea relațiilor sale economice internaționale”.

După cum se vede în Fig. 2, Franța acordă anual peste 135 000 de cetățenii. Defalcăt, în 2009 au fost acordate: 91 948 prin decret (adică naturalizări și reintegrări), dintre care cei din Africa de Nord au primit cele mai multe (62 295), aceștia fiind urmași de cei din Africa subsahariană (15 682).

Fig. 2: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Franța

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cetățeniilor acordate prin decret						
Naturalizare	89 739	91 446	79 740	64 046	84 323	84 730
Reintegrare	9 648	10 155	8 138	6 049	7 595	7 218
Total	99 387	101 601	87 878	70 095	91 918	91 948
State terțe și numărul cetățeniilor acordate prin decret						
Maroc	26 847	25 808	21 922	16 046	20 352	18 285
Alergia	17 840	19 726	15 869	12 626	15 933	16 368
Tunisia	7 492	7 567	6 567	5 302	6 628	6 675
Turcia	8 700	8 375	6 274	4 275	5 660	4 826
Federația Rusă	522	690	883	1 434	3 214	3 730
Congo	1 534	1 602	1 810	1 371	2 621	2 918
Serbia și Muntenegru	2 066	2 262	2 128	2 047	3 016	2 914
Senegal	1 615	1 754	1 733	1 229	2 080	2 143
Haiti	2 152	1 909	1 847	1 504	1 975	2 079
Cote d'Ivoire	1 352	1 455	1 384	1 143	1 653	1 946
Camerun	1 255	1 372	1 298	1 109	1 482	1 748
Mali	988	1 161	1 041	1 015	1 270	1 467
Total cetățenii acordate	168 845	154 643	147 868	132 002	137 452	135 842

Franța un „interes excepțional” (art. 21-19). Înainte de intrarea în vigoare a „Legii Imigrării și Integrării” din 24 iulie 2006, acest articol mai menționa o categorie de persoane căreia nu i se aplica această condiție: **(foștii) resortisanți ai unui teritoriu sau stat asupra căruia Franța și-a exercitat suveranitatea, protectoratul, mandatul sau tutela.** În prezent, cei care solicită cetățenia, dar care provin din aceste teritorii, trebuie să respecte condiția reședinței de cinci ani pentru a putea fi eligibili. Această modificare a survenit în urma revoltelor din anul 2005 ce au avut loc în suburbiile Parisului, un eveniment ce a dat naștere unei dezbateri naționale și a determinat autoritățile de a impune o serie de condiții mai dure pentru a îmbunătăți integrarea tinerilor care provin mai ales din fostele colonii africane. Pentru mai multe detalii privind această situație, vezi: Patrick Weil, Alexis Spire, Christophe Bertossi, *op.cit.*, p. 24.

Sursa: Ministère de l'immigration, de l'intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire - Ministère de la justice, Ensemble des acquisitions de la nationalité française selon le mode d'acquisition, depuis 1995.

Germania – nemții întârziți

Germania recunoaște dreptul etnicilor germani din fosta Uniune Sovietică de a se stabili în țară – drept de care au beneficiat până în 1992 și etnicii germani din Europa de Est (inclusiv din România), aceștia fiind considerați germani „în sensul” Legii Fundamentale (Constituției). Conform art. 7 din Legea Federală a Cetățeniei, aceștia devin automat cetățeni germani odată cu recunoașterea statutului de *Spätaussiedler*, adică de emigrant „întârziat”. Semnificativ este faptul că și persoane provenind din Europa de Est mai pot dobândi această calitate, dar numai dacă dovedesc că sunt dezavantajați sau discriminați datorită originii lor etnice germane.

Dacă până la 31 decembrie 2004, solicitantul de etnie germană trebuia – încă dinainte de a pleca din țara de origine – să fie cunoscător al limbii germane, fiind supus unui examen în acest sens, situația s-a schimbat odată cu intrarea în vigoare, la 1 ianuarie 2005, a Legii Imigrației, care a produs și modificări ale Legii exilaților și refugiaților, astfel încât la art. 27 se prevede ca și soțul sau soția, dar și copiii, să aibă „cunoștințe de bază de limbă germană”. Întrucât în marea majoritate a cazurilor, etnicii germani din spațiul ex-sovietic sunt căsătoriți cu persoane de altă naționalitate, în cele mai multe cazuri limba de comunicare casnică fiind rusa, această prevedere a condus la o scădere drastică a numărului celor care au putut imigra în Germania în calitate de *Spätaussiedler*, vezi Fig. 3.

Fig. 3: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Germania

Anul	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
State terțe și numărul cetățeniilor acordate etnicilor germani (<i>Spätaussiedler</i>)							
Fosta URSS	72 289	58 728	35 396	7 626	5 695	4 301	3 292
Polonia	444	278	80	80	70	44	45
Fosta Cehoslovacie	2	3	4	0	5	0	0
România	137	76	39	40	21	16	23
Ungaria	5	0	3	0	1	0	0
Total	72 885	59 093	35 522	7 747	5 792	4 362	3 360
Total cetățenii acordate	140 731	127 153	117 241	124 566	113 030	94 470	96 122

Sursa: Bundesministerium des Inneren și Bundesverwaltungsamt.

Fără îndoială, scăderea numerică nu poate fi atribuită exclusiv noii legislații, ci mai ales faptului că vârful perioadei de imigrație către Germania avusese loc deja în ultimul deceniu al secolului trecut, însă frapează totodată evoluția cifrelor începând cu anul 2006, primul în care s-au făcut

simțite efectele amendării legislației. Ponderea etnicilor germani raportată la numărul persoanelor care au obținut cetățenia Germaniei a scăzut în mod corespunzător, după cum se poate deduce din comparația între datele de mai sus și numărul cetățeniilor acordate în perioada de referință. În prezent, majoritatea covârșitoare a noilor cetățeni germani o constituie imigranții, care trebuie să îndeplinească o serie întreagă de condiții, între care posesia unui drept de ședere nelimitat, o perioadă prealabilă de rezidență în Germania de opt ani, să cunoască limba germană, precum și elemente de drept, cultură și civilizație germane și să aibă venituri de natură să își asigure existența fără a recurge la ajutor social.³¹

Spania – reconciliere pentru războiului civil prin cetățenie

Legea cetățeniei spaniole conține concesii acordate anumitor categorii de oameni care au o legătură specială cu Spania și față de care aceasta are o datorie istorică. Mai exact, Legea Cetățeniei prevede doi ani de reședință (spre deosebire de regula de 10 ani pentru celelalte grupuri de doritori) pentru evreii sefarzi și persoanele din America Latină, Andora, Filipine, Guineea Ecuatorială și Portugalia. În plus, doar un an de reședință este necesar pentru cei ai căror părinți sau bunici au avut cetățenie spaniolă la naștere. Legea 52/2007³² recunoaște și extinde drepturi pentru cei care au suferit de pe urma persecuției politice sau violenței în timpul Războiului Civil și Dictaturii³³.

Aceste drepturi speciale, împreună cu alte măsuri compensatorii, pentru victimele Războiului Civil au drept scop o așa-numită „reconciliere socială” în urma căreia cetățenia spaniolă este acordată descendenților direcți ai acelor care au fost exilați în anii '30³⁴.

Fig. 5 arată că dintre persoanele care provin din state terțe, cei din America Latină au primit cele mai multe cetățenii: 24 264 (2004); 31 727 (2005); 50 821 (2006); 57 334 (2007); 68 206 (2008); 67 243 (2009). Din afara Americii, o altă fostă colonie se află în frunte, i.e. Maroc: 8 615 (2008) și 6 683 (2009).

³¹ Die Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration (ed.), „Wege zur Einbürgerung. Wie werde ich Deutsche – wie werde ich Deutscher?”, Berlin 2008, p. 19

³² Această lege este cunoscută și sub numele de „Legea Memoriei Istorice” prin care „se recunoaște in justiția de a fi fost supuși exilului mulți spanioli în timpul Războiului Civil și Dictaturii”. Prin urmare, această lege permite obținerea cetățeniei spaniole celor care nu s-au născut în Spania, dar a căror părinți sau bunici au avut cetățenie și au pierdut-o sau la care au fost obligați să renunțe în urma exilului. Ministerul Justiției, Legea Memoriei Istorice, <http://leymemoria.mjusticia.es/paginas/es/descendientes.html>

³³ Articolul 18 stipulează că cei care au făcut parte în mod voluntar din Brigadele Internaționale ce au participat la Războiul Civil din 1936-1939 nu sunt obligați să renunțe la cetățenia anterioară celei spaniole. Legea 52/2007, Articolul 18, Concesion de la nacionalidad española a los voluntarios integrantes de las Brigadas Internacionales, <http://www.todalaley.com/mostrarlley2261p5tn.htm>

³⁴ Ruth R. Marin, Irene Sobrino, “Country Report: Spain”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, septembrie 2009 (revizuit mai 2010), <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Spain.pdf>

Fig. 5: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Spania

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cetățeniilor acordate în funcție de motiv						
State terțe și numărul cetățeniilor acordate după doi ani de reședință						
Ecuador	6 072	9 713	18 969	20 587	24 404	24 958
Columbia	3 428	6 537	11 538	11 937	13 101	14 800
Peru	3 652	3 373	4 363	6 050	7 604	5 972
Argentina	1 120	1 462	2 057	3 072	3 276	3 437
Republica Dominicană	2 390	1 911	2 288	2 252	2 685	2 225
Cuba	1 159	1 712	1 692	1 384	1 579	1 679
Doi ani de reședință (total)	21 549	28 507	45 596	50 030	58 813	60 352
State terțe și numărul cetățeniilor acordate în funcție de descendența directă						
Argentina	–	–	–	500	603	330
Cuba	–	–	–	123	123	177
Uruguay	–	–	–	58	85	60
Venezuela	–	–	–	38	40	43
Mexic	–	–	–	14	35	18
Brazilia	–	–	–	9	20	18
Columbia	–	–	–	15	15	13
Chile	–	–	–	16	18	8
Descendență directă (total)	–	–	–	820	1 124	720
Total cetățenii acordate	38 335	42 829	62 339	71 810	84 170	79 597

Sursa: Gobierno de España, Ministerio de Trabajo e Inmigración, Secretaria de Estado de Inmigración y Emigración, Anuario Estadístico de Inmigración.

Marea Britanie – mai multe feluri de supuși ai Coroanei

Faptul că Marea Britanie a deținut un vast imperiu colonial complică noțiunile de cetățenie, naționalitate și, prin urmare, statutul celor care au fost „supușii Coroanei”. Principiul de *jus solis* domina concepția de naționalitate, i.e. persoanele care trăiau și se nășteau pe teritoriul imperiului aveau același statut de resortisanți și se bucurau de aceleași drepturi civice. Însă, după decolonizare, limitele geografice ale acestui statut au fost restrânse și, în prezent, numai cetățenii britanici au dreptul la statutul de cetățean european. În plus, prin Legea Naționalității Britanice (1983) noțiunea de *jus sanguinis* a înlocuit *jus solis*, lucru ce a clarificat diferența dintre „cetățenii rezidenți” și „rezidenții fără cetățenie”, aceștia din urmă putând fi deportați³⁵.

³⁵ Caroline Sawyer, “Country Report: United Kingdom”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, noiembrie 2009 (revizuit iunie 2010), p. 10-15, <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/United%20Kingdom.pdf>

Pentru cei care nu locuiesc în arhipelagul britanic există mai multe forme de naționalitate: „cetățean britanic al teritoriilor de peste mări”, „resortisant britanic de peste mări”, „cetățean britanic de peste mări”, „supus britanic” sau „persoane britanice protejate”³⁶. În „The British Overseas Territories Act” (2002) există lista teritoriilor „de peste mări”³⁷ ai căror locuitori dețin așa numita „cetățenie britanică a teritoriilor de peste mări”. Aceștia au primit cetățenia britanică (dacă unul dintre părinți avea cetățenie sau dacă unul dintre aceștia era rezident legal) automat în 2002 în virtutea faptului că locuiesc într-un teritoriu dependent de Marea Britanie sau care a făcut parte din imperiu³⁸. De asemenea, există entitatea numită „The Commonwealth of Nations”, cetățenii țărilor membre având drept de reședință și muncă în Marea Britanie, dar nu și la cetățenie britanică. Aceștia, împreună cu cei care fac parte din categoria „supușilor britanici” (spre exemplu, unele categorii din India), au posibilitatea de a primi cetățenia britanică mai ușor dacă s-au născut sau au fost naturalizați în Marea Britanie. Pentru cei din categoriile menționate, o altă posibilitate de a obține cetățenia este de a te înregistra ca atare după cinci ani de reședință (British Nationality Act 1981).

Statisticile în ceea ce privește acordarea cetățeniei arată în felul următor conform Home Office³⁹:

1. numărul persoanelor care au obținut cetățenie britanică a fost de 203 790 în 2009 (creștere de 58% față de 2008 și cel mai mare număr înregistrat de când primele statistici au fost publicate în 1962);
2. principalele naționalități care au primit cetățenie: indieni (13% din total), pakistanzei (10%), bengalezi (6%), filipinezi (6%). După cum se poate anticipa, cel mai mare grup îl constituie persoanele din subcontinentul indian (29% din totalul cetățeniilor din 2009, în creștere cu 10% față de 2008);
3. principalele motive pentru acordarea cetățeniei: rezidență (49%), căsătorie (26%), copil minor (23%).

Fig. 6: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Marea Britanie

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cetățeniilor acordate pe baza unui „alt” motiv (British Overseas Territories citizens)⁴⁰						
Total	9 625	4 570	3 100	2 965	1 660	2 445
State terțe și numărul cetățeniilor acordate în general						
India	13 540	14 160	15 125	14 490	11 825	26 535
Pakistan	14 125	12 615	10 260	8 140	9 440	20 945

³⁶ UK Border Agency, British Citizenship, <http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/aboutcitizenship/>

³⁷ Teritoriile „overseas” sunt, printre altele, Insulele Falkland, Gibraltar, Bermuda, Anguilla, Teritoriul Antarctic Britanic, Teritoriul Indian Britanic, Insulele Virgine Britanice, Insulele Cayman, Monserrat etc. Teritoriile care au avut statut de dominion: Canada, Australia, Noua Zeelandă, Africa de Sud, India, Pakistan, Sri Lanka etc.

³⁸ British Overseas Territories Act (2002), Section 3, Conferral on British overseas territories citizens, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/8/section/3>

³⁹ Philip Dazelman, Home Office Statistical Bulletin, British Citizenship Statistics United Kingdom, 2009, 27 mai, 2010, <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs10/hosb0910.pdf>

⁴⁰ Această categorie îi include pe cei din următoarele grupuri: “British Overseas citizens”, “British subjects”, “British Protected Persons”, apatrizii și cei a căror cetățenie nu este cunoscută. În schimb, îi exclude pe cei din categoria “British Overseas Territories citizens” din Gibraltar. Sursa: Philip Dazelman, Home Office Statistical Bulletin, p. 17.

Bangladesh	5 810	3 640	3 725	2 250	3 635	12 040
Filipine	2 015	3 800	8 840	10 840	5 380	11 750
Africa de Sud	6 370	7 045	7 670	8 150	5 265	8 365
Somalia	11 185	8 305	9 050	7 450	7 165	8 140
Zimbabwe	1 830	2 130	2 545	5 590	5 710	7 705
Turcia	4 885	6 765	5 590	4 710	4 640	7 205
Nigeria	6 280	6 615	5 875	6 030	4 530	6 955
China	2 045	2 545	2 880	3 455	2 965	6 335
Irak	2 340	3 260	4 125	5 480	8 895	5 495
Serbia și Munte negru	5 280	9 800	7 550	3 485	1 865	2 140
Total cetățenii acordate	148 275	161 700	154 020	164 635	129 375	203 790

Sursa: Home Office, Research development statistics, Immigration.

Noile state membre

Bulgaria – noii bulgari din Macedonia și Moldova

Legislația Bulgariei se bazează atât pe *jus solis*, cât și pe *jus sanguinis* în ceea ce privește acordarea cetățeniilor. În plus, acordă anumite concesiile acelor persoane care au origini bulgare, adică adoptă un criteriu etnic. În acest sens, articolul 25(2) din Constituția Bulgariei prevede o procedură administrativă mai ușoară pentru aceștia.

În Legea Cetățeniei din 1998, amendată în 2001, este stipulat faptul că o persoană poate primi cetățenia bulgară printr-o procedură de naturalizare mai simplă⁴¹ dacă:

- 1) este de origine bulgară;
- 2) a fost adoptată de către un cetățean bulgar;
- 3) unul dintre părinți este cetățean sau a murit având cetățenie bulgară.

Certificatul prin care se atestă originea bulgară este emis de către Agenția de Stat pentru Bulgarii din Străinătate într-o lună de la depunerea dosarului. O prevedere asemănătoare cu cea din Franța este aceea că i se poate acorda cetățenie bulgară, din nou printr-o procedură simplificată, unei persoane care aduce o „contribuție specială” țării în sfera publică și economică (măsură luată pentru a încuraja investițiile străine), știință, tehnologie, cultură și sport (art. 16).

Privilegiile de a nu fi nevoit să cunoști limba bulgară, să renunți la prima cetățenie și nici de a locui în Bulgaria a atras multe persoane din țări unde există minorități bulgare, dar în principal din

⁴¹ Procedura simplificată se referă la faptul că persoana respectivă este scutită de următoarele condiții de naturalizare prezente în art. 12: să fi locuit în țară timp de 5 ani, să aibă o sursă de venit sau slujbă, să știe limba bulgară și să fi renunțat la cetățenia anterioară. Cu toate acestea, persoana nu trebuie să fi fost găsită vinovată de o crimă de către un tribunal din Bulgaria.

Macedonia, Moldova, Rusia, Ucraina, Serbia și Israel. În ultimii 20 de ani, 75 000 de persoane au primit cetățenie bulgară, dintre care 50 000 au provenit din Macedonia, rezultatul fiind acela că în acest moment cei care dețin un pașaport bulgar au devenit, după albanezi, a doua cea mai numeroasă minoritate în Macedonia. **De asemenea, numărul moldovenilor cu pașaport bulgar a crescut și era în jur de 15 000 în 2010.** Una dintre principalele probleme în Bulgaria este volumul de dosare ce așteaptă a fi procesat (40 000 încă din 2006), iar acesta crește pe zi ce trece, doritorii provenind mai ales din Macedonia și Moldova⁴².

Conform statisticilor, între 2002 – 2009⁴³ cele mai multe cetățenii bulgare au fost acordate persoanelor din următoarele state: Macedonia (21 947), Republica Moldova (15 753), Federația Rusă (2 344), Serbia (2 066), Ucraina (1 902). În perioada 2002 – 2010, numerele arată în felul următor: Macedonia (10 507), Republica Moldova (1 802), Federația Rusă (269), Serbia (807), Ucraina (341). În plus, numărul cetățeniilor pe baza originii bulgare a crescut cu 5 917 persoane, suma ajungând la 14 828.

Fig. 7: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Bulgaria

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Numărul cetățeniilor acordate persoanelor „de origine bulgară”						
Total	5 559	5 722	6 511	5 837	6 945	8 911
State terțe și numărul cetățeniilor acordate în general						
Macedonia	–	–	2 933	3 247	3 637	–
Republica Moldova	–	–	2 612	1 585	2 463	–
Serbia	–	–	240	235	252	–
Federația Rusă	–	–	244	248	232	–
Ucraina	–	–	262	229	186	–
Total cetățenii acordate	5 660	5 847	6 628	5 938	7 113	9 068

Sursa: Site-ul Președintelui Republicii Bulgare.

Polonia – copiii altor state se întorc acasă

Legislația poloneză în ceea ce privește acordarea cetățeniei pune mare accent pe *jus sanguinis* și acordă discreție autorităților – printre care și Președintelui – în ceea ce privește acest proces. Din punct de vedere istoric, politica poloneză în acest domeniu a fost creată și implementată pe criterii etnice⁴⁴. Legea Cetățeniei Poloneze din anul 1962 a rămas în vigoare și după 1989, aceasta

⁴² Petar Kostadinov, “Bulgarian citizenship: the latest numbers”, *The Sofia Echo*, 23 aprilie 2010, http://sofiaecho.com/2010/04/23/891995_bulgarian-citizenship-the-latest-numbers

⁴³ President of the Republic of Bulgaria, Changes in Bulgarian citizenship during the period 22.01.2002 - 31.12.2009, http://www.president.bg/v_pravo_txt.php?id=3514&st=0

⁴⁴ După cel de-al Doilea Război Mondial partea estică a țării a fost anexată URSS-ului de-a lungul așa numitei „Linii Curzon” (aceste teritorii sunt împărțite astăzi între Ucraina, Lituania și Belarus), polonezii și evreii de aici fiind repatriați, iar părții vestice i-au fost alipite teritorii germane de unde nemții au fost la rândul lor expulzați.

conținând dreptul de repatriere pentru acele persoane care „au fost mutate de pe teritoriul natal împotriva voinței lor și care au rămas <copiii> țării lor natale”⁴⁵. Acest privilegiu este transmis și urmașilor celor expulzați dacă aceștia au un părinte, bunic sau ambii străbunici de origine poloneză.

În noiembrie 2000 a intrat în vigoare „Legea Repatrierii” ce avea în vedere clarificarea procedurii pentru acei polonezi care „au rămas în Est, în special în partea orientală a fostei Uniuni Sovietice și care, din cauza deportării, exilului și altor forme de persecuție pe motive etnice, nu s-au putut stabili în Polonia”⁴⁶. Conform acestei legi, cei care primesc o viză de repatriere, vor primi cetățenia poloneză din momentul în care trec granița în Polonia și vor beneficia de ajutor financiar și social. De asemenea, persoanele de origine poloneză (și copiii acestora) care sunt permanent stabilite în Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Kazahstan, Kirghizstan, Tadjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan sau în partea orientală a Rusiei pot cere o viză de repatriere. În plus, Consiliul de Miniștri poate stabili printr-un regulament din care state din Federația Rusă se poate cere această viză pentru acele persoane de origine poloneză care au fost discriminate din cauza religiei, naționalității sau afinităților politice. Consulii pot da o hotărâre prin care să promită acordarea vizei de repatriere și în cazurile în care cei care o cer nu au o reședință și o sursă de venit în Polonia, dar care satisfac restul cerințelor. Mai mult, Biroul pentru Repatriere și Străini a creat un registru cu apartamente și surse de venit disponibile pentru cei repatriați, în special pentru aceia care au fost deportați sau persecutați din motive etnice și politice și a căror stare de sănătate și vârstă cere repatrierea lor imediată în Polonia. Aderarea Poloniei la Uniunea Europeană a avut drept efect o creștere a numărului dosarelor înaintate autorităților și, conform datelor, în 2004 numărul doritorilor a fost 3 807, față de 765 în 2000⁴⁷.

În general, persoanele din state terțe care au primit cele mai multe cetățenii poloneze între 2005-2009 au provenit din fostul spațiu sovietic, mai exact din Ucraina, Belarus și Federația Rusă.

Fig. 8: Statistica politicii de acordare a cetățeniilor în Polonia

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total vize repatriere emise	269	252	239	248	204	164
Numărul persoanelor intrate în țară în urma repatrierii	–	335	327	281	260	214
Țările în care au fost emise cele mai multe vize în vederea repatrierii						
Kazahstan	122	155	125	161	143	90
Federația Rusă	35	32	40	38	25	32
Belarus	39	30	25	18	13	5

⁴⁵ Ministry of the Interior and Administration, Documents, Repatriation as a Form of Acquiring Polish Citizenship, http://www.mswia.gov.pl/portal/en/16/27/Repatriation_as_a_form_of_acquiring_Polish_citizenship.html

⁴⁶ Ministry of the Interior and Administration, Documents, The Repatriation Act of 9 November 2000, http://www.mswia.gov.pl/portal/en/19/28/The_Repatriation_Act_of_9_November_2000.html

⁴⁷ Agata Gorny, Dorota Pudyianowska, “Country Report: Poland”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, decembrie 2009 (revizuit mai 2010), p. 8, <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Poland.pdf>

Ucraina	56	23	27	16	8	13
Uzbekistan	15	5	14	11	14	6
State terțe și numărul cetățeniilor acordate în general						
Ucraina	–	758	428	665	587	877
Belarus	–	316	101	128	238	357
Federația Rusă	–	257	122	114	107	162
Armenia	–	18	27	30	30	79
Vietnam	–	36	26	47	41	64
Statele Unite ale Americii	–	59	8	24	44	47
Total cetățenii acordate	–	2 866	1 060	1 542	1 802	2 503

Sursa: Central Statistical Office, *Demographic Yearbook Poland 2010*, Table 43 (201); Table 44 (202); Table 47 (205).

Ungaria – maghiaritatea plauzibilă devine cetățenie

Asemănător celorlalte state, acordarea cetățeniei se bazează atât pe *jus solis*, cât și pe *jus sanguinis*. Prin urmare, etnicii maghiari care au fost privați de cetățenia maghiară în perioada comunistă sau care fac parte din minoritățile maghiare prezente în statele vecine ca urmare a destrămării Imperiului Austro-Ungar și descendenții acestora pot beneficia de o procedură simplificată și mai scurtă, mai ales după ultimele amendamente aduse legii în mai 2010.

În anul 1993, Ungaria a adoptat „Legea Naționalității”⁴⁸ care, în perioada premergătoare aderării la UE, a fost modificată, iar urmarea pentru etnicii maghiari din state terțe a fost aceea că au putut beneficia de un tratament preferențial în ceea ce privește dobândirea cetățeniei în contextul în care aderarea la Spațiul Schengen ar fi însemnat o restricționare a mobilității. Prin urmare, au fost adoptate o serie de măsuri compensatorii pentru aceștia⁴⁹, dar această abordare unilaterală a fost criticată atât intern, cât și de către Comisia Europeană⁵⁰. Un alt scandal legat de

⁴⁸ Act LV of 1993 on Hungarian Citizenship, <http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/93F5CE78-6F49-4FBB-9360-D99B09BBB6D0/0/ActLVof1993onHungarianCitizenship.pdf>

⁴⁹ În anul 2001 a intrat în vigoare „Legea pentru Maghiarii ce Trăiesc în Statele Vecine” (Legea Statutului) ce le dădea celor care dețin un Certificat de Etnie Maghiară și rudelor de gradul I posibilitatea de a beneficia de diverse drepturi sociale, culturale și economice în Ungaria. Această lege s-a adresat celor de origine maghiară din Croația, Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Slovenia, Slovacia și Ucraina. Sursa: Judit Toth, „Connections of Kin minorities to the Kin-state in the Extended Schengen Zone”, în Zoltan Kantor, Balazs Majtenyi, Osamu Ieda, Balazs Vizi, Ivan Halasz, *The Hungarian Status Law: Nation Building and/or Minority Protection*, 2004, http://src-h.slav.hokudai.ac.jp/coe21/publish/no4_ses/contents.html

⁵⁰ Comisia Europeană, prin intermediul Comisarului pentru Extinere de la vremea aceea, Gunther Verheugen, a punctat faptul că această lege are un efect de extraterritorialitate, nu respectă principiul nondiscriminării din Tratat și este viciată prin faptul că statele vecine nu au fost consultate, toate acestea dând naștere unor tensiuni. Articolele problematice (dreptul de muncă, asigurare socială și medicală) aveau a fi modificate înainte de aderarea Ungariei la UE. Sursa: Scrisoarea deschisă a Comisarului pentru Extinere, Gunther Verheugen trimisă Președintelui maghiar, Peter Medgyessy, http://www.jogtar.mtaki.hu/jogszabalyok/Gntere_Verheugen.pdf

această temă a fost referendumul din 2004 în privința acordării cetățeniei etnicilor maghiari care trăiesc în afara granițelor, dar acesta nu a fost validat din lipsă de cvorum.

În legea din 1993 sunt stipulate șapte modalități de obținere a cetățeniei, iar art. 4, alin. 3 spune că o persoană care are reședința permanentă în Ungaria și care declară că este de etnie maghiară și că „strămoșul” (o formulare ambiguă) acesteia a fost un cetățean maghiar, poate fi naturalizată în termeni preferențiali. De asemenea, dacă solicitantul demonstrează că deja a dat examenul de cunoaștere a Constituției maghiare sau că poate fi scutit de acest examen, acesta poate cere naturalizarea în termeni preferențiali. Scutirea în ceea ce privește acest examen se referă la faptul că solicitantul a urmat cursurile unei universități în Ungaria sau cu predare în limba maghiară. În vederea corectării unor injustiții istorice, se oferă ocazia celor care au fost privați de cetățenie sau expatriați ca urmare a unor legi și decrete guvernamentale între 1947 – 1990, să li se redea cetățenia maghiară printr-o declarație trimisă Președintelui statului. Cei care solicită cetățenia sunt preponderent aceia care o pot obține prin intermediul tratamentului preferențial bazat pe etnie. Astfel, în 2008, din totalul celor care au cerut cetățenia, 78% au fost aceia care au optat pentru tratamentul preferențial declarând că sunt de etnie maghiară⁵¹.

În 2010 au apărut modificările în ceea ce privește tratamentul preferențial acordat etnicilor maghiari din state terțe. Articolul 4, alin. 3 a fost completat cu expresia: „sau care demonstrează plauzabilitatea originii sale ca fiind în Ungaria și care demonstrează cunoașterea limbii maghiare” și a fost ștearsă necesitatea de a avea reședința permanentă în Ungaria⁵². Prin urmare, etnicul maghiar (inclusiv cel non-comunitar) nu este obligat să dovedească faptul că a dat examenul de cunoaștere a culturii și Constituției maghiare și nu trebuie să aibă reședința și o sursă de venit pentru a putea cere cetățenia. Aceste modificări, împreună cu acceptarea cetățeniei duble⁵³, înseamnă că un cetățean dintr-un stat terț, dacă îndeplinește condițiile necesare, va putea obține cetățenia maghiară și drepturile aferente acesteia pe tot teritoriul UE fără a avea reședința permanentă într-un stat membru. Consecința acestor schimbări a fost aceea că, începând cu ianuarie 2011, numărul solicitanților a crescut. Ambasadorul maghiar în Serbia a declarat că „legea are în principal o dimensiune morală pentru maghiarii care și-au pierdut cetățenia maghiară din cauza circumstanțelor istorice” și că se așteaptă ca 80 000 de persoane din Serbia să solicite cetățenia maghiară⁵⁴, pe când autoritățile maghiare se așteaptă să primească în general între 250 000 și 400 000 de cereri în 2011⁵⁵. În prezent, principala dezbatere din parlamentul maghiar în ceea ce privește reforma electorală se axează pe acordarea dreptului de vot etnicilor maghiari din afara țării.

⁵¹ Maria Kovacs, Judit Toth, “Country Report: Hungary”, *EUDO Citizenship Observatory*, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, noiembrie 2009 (revizuit iunie 2010), p. 8, <http://eudo-citizenship.eu/docs/CountryReports/Hungary.pdf>

⁵² În prezent, această prevedere sună în felul următor: “[...] un cetățean al unui stat terț al cărui strămoș a fost cetățean maghiar sau care demonstrează plauzabilitatea originii sale ca fiind în Ungaria și care demonstrează cunoașterea limbii maghiare poate cere a fi naturalizat în termeni preferențiali”. Solicitantul trebuie doar să nu aibă un dosar penal și să nu fie acuzat de acte criminale, iar naturalizarea să nu reprezinte un pericol pentru siguranța publică și națională.

⁵³ După 1989, Ungaria a acceptat cetățenia dublă și chiar multiplă pentru cei care doresc să obțină cetățenia maghiară. Sursa: Maria Kovacs, Judit Toth, *op. cit.*

⁵⁴ ***, „Budapest expects that 80 000 Serbs will apply for Hungarian citizenship”, *The Sofia Echo*, 3 ianuarie 2011.

⁵⁵ MTI, „Hungarians abroad apply for citizenship under new law”, *Politics.hu*, 4 ianuarie, 2011.

Tabel 9: Statistica politicii de acordare a cetățenilor în Ungaria

Anul	2004	2005	2006	2007	2008	2009
State terțe și numărul cetățenilor acordate în general						
România	3 605	6 869	4 326	6 052	5 535	3 805
Ucraina	568	822	541	834	855	558
Fosta Iugoslavie	533	946	357	757	757	–
Belarus	155	194	99	136	167	127
Federația Rusă	107	152	108	116	105	119
Vietnam	10	53	40	53	95	39
Croația	22	50	148	26	34	25
Total cetățenii acordate	5 432	9 822	6 172	8 442	8 060	5 802

Sursa: EUDO Citizenship Statistics, Hungary; site-ul Eurostat

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Legislația UE în ceea ce privește protecția frontierei externe nu este legată de politica națională de acordare a cetățeniei, iar Uniunea nu are competențe în acest ultim domeniu. Prin urmare, situația aderării României și Bulgariei la spațiul Schengen este un exemplu de presiune politică (nesusținută legal) în cadrul Consiliului UE pe Justiție și Afaceri Interne (Consiliul JAI), i.e. o instituție care funcționează sub o logică interguvernamentală.

Exemplele celorlalte state analizate în prezentul raport arată că politica de acordare preferențială a cetățeniei pe criterii istorice nu este nici pe departe specifică României, ci poate fi regăsită atât în state membre „vechi” ale Uniunii Europene, precum Franța, Spania, Germania și Marea Britanie, cât și în țări care au aderat mai recent la blocul comunitar, cum sunt Bulgaria, Polonia și Ungaria. Fără îndoială, cu excepția Germaniei, unde numărul persoanelor care beneficiază de statutul de *Aussiedler* a scăzut radical în ultimii ani, din punct de vedere strict cantitativ, numărul persoanelor care au beneficiat de un proces facilitat de obținere a cetățeniei în Franța, Spania și Marea Britanie este cu mult mai mare decât cel al beneficiarilor legislației românești în acest sens. Paradoxal, mass-media din Franța și Marea Britanie au fost printre cele mai vocale în a avertiza asupra riscurilor unui aflux de cetățeni moldoveni cu pașaport românesc.

Situația din statele membre noi ale UE trebuie privită ceva mai nuanțat. Astfel, deși Ungaria ocupă primul loc între țările din Europa Centrală și de Est în ceea ce privește acordarea cetățeniei conform datelor Eurostat, o proporție semnificativă a acestora o constituie cetățenii României care – în perioada analizată – erau oricum sau urmau să devină (odată cu momentul aderării) cetățeni ai Uniunii Europene, chiar dacă se poate argumenta că, datorită pașaportului maghiar, aveau să beneficieze mai repede de eliminarea perioadelor de tranziție în ceea ce privește ocuparea unui loc de muncă în spațiul occidental. Totuși, aceștia nu pot fi considerați imigranți

din afara spațiului Uniunii Europene, mai ales privit din perspectiva dreptului la liberă circulație de care se bucurau sau urmau să se bucure oricum. Astfel, conform datelor oferite de Eurostat, în 2007, 71,7% din noii cetățeni maghiari erau din România (6 052 de persoane), adică de peste 10 ori mai mult decât numărul de cetățeni ucraineni care au primit calitatea de cetățean maghiar (834 de persoane). Raportat așadar la statele terțe, politica maghiară de acordare a cetățeniei nu pare să fi adus un număr semnificativ de noi cetățeni *comunitari*.

Mult mai apropiată de situația României pare cea a Bulgariei, unde numărul persoanelor din state terțe care au obținut, datorită originii lor bulgare, cetățenia acestei țări, a crescut după aderarea la Uniunea Europeană. În 2009, au obținut pașaport bulgar prin procedură simplificată cu 36% mai multe persoane decât în ultimul an dinaintea aderării, în vreme ce în România primeau cetățenia datorită art. 11 de peste 44 de ori mai multe persoane decât cu trei ani înainte. **Diferența fundamentală între abordarea românească și cea bulgară constă însă în primul rând în sublinierea etnicității în cazul legislației de la Sofia, spre deosebire de caracterul reparativ, istoric, de la care pleacă Legea cetățeniei române.** Cifrele bulgare mai subliniază un alt aspect: în perioada de referință 2006-2008, pentru care există date diferențiate în funcție de naționalitate, au obținut cetățenia bulgară un număr de 6 660 de locuitori din Republica Moldova, în condițiile în care, conform recensământului populației efectuat în 2004, etnicii bulgari reprezentau doar 1,9% din totalul populației de dincolo de Prut (65 662 de persoane). Chiar numai raportându-ne la acești trei ani, o proporție mai mare de etnici bulgari din Republica Moldova au cetățenia „țării-mamă” decât au vorbitorii de limbă română de acolo (în număr de 2 637 125) cetățenia română. Aici se regăsește o sursă de legitimitate pentru noile măsuri luate la București, pe care diplomația românească ar putea să o exploateze.

Politica bulgară este diferită și în ceea ce privește discursul adoptat de oficialii de la Sofia față de acordarea cetățeniei co-naționalilor din diaspora. Astfel, răspunzând întrebărilor presei în contextul anunțării unor noi simplificări legislative, ministrul bulgar al diasporei, Bojidar Dimitrov a negat că majoritatea solicitanților ar vrea cetățenia pentru a călători liber, spunând că „principalele motive sunt dorul de țară și dorința de a fi protejați”⁵⁶.

Pentru România, comparația cu alte state europene luată în discuție în prezentul raport oferă o lecție importantă în ceea ce privește intersectarea politicii de cetățenie cu cea privind gestionarea frontierei externe a Uniunii Europene. **Politica de cetățenie nu mai trebuie abordată în funcție de alți vectori ai diplomației, întrucât abia atunci legitimitatea argumentului istoric este pusă la îndoială.** Pentru cei care doresc redobândirea cetățeniei, aceasta trebuie privită ca pe un drept, dincolo de exigențele diplomatice ale momentului, și trebuie prezentată ca atare în capitalele europene. Există un număr suficient de mare de țări care au politici de acordare facilitată a cetățeniei, încât nu este nevoie să fie căutate justificări suplimentare pentru o atitudine similară. În plus, prin comparația cu state precum Ungaria, Bulgaria, Polonia sau Germania, România ar putea sublinia chiar caracterul mai puțin „generos” al propriei legislații, care îi exclude pe românii din Serbia sau din Transnistria de la procedura simplificată, în ciuda afinităților etnice existente.

⁵⁶ „Cetățenia bulgară, mai ușor de obținut”, *Adevărul*, 5 ianuarie 2010.

Mai important decât atât, ar fi util ca Bucureștiul să devină un avocat ferm și vizibil al Republicii Moldova în dialogul cu Bruxelles-ul referitor la liberalizarea vizelor pentru cei care au (doar) cetățenia statului de la stânga Prutului. Astfel, se va putea evita, cu mai multă credibilitate, acuzația că România subminează regimul viitoarei frontiere estice a spațiului Schengen prin politica de acordare a cetățeniei. Totodată, obținerea de către Chișinău a dreptului resortisanților moldoveni să călătorească în UE fără vize ar reduce atractivitatea cetățeniei române, după cum au declarat politicieni și experți din Republica Moldova⁵⁷. Chiar dacă în continuare ar exista beneficii suplimentare pentru cei care au (și) pașaport românesc, acestea nu ar mai fi legate de regimul frontierei, cât mai ales de dreptul de muncă, care însă nu este legat de problematica Schengen. În plus, întrucât liberalizarea vizelor pentru moldoveni presupune în prealabil, conform road-map-ului stabilit de comun acord de Chișinău și Bruxelles, consolidarea capacităților autorităților de frontieră din țara vecină, rezultatul ar fi o supraveghere mai eficientă a graniței Uniunii Europene – pe ambele maluri ale Prutului.

⁵⁷ De exemplu, Igor Corman, președintele Comisiei de politică externă și integrare europeană a Parlamentului Republicii Moldova. Vezi: Igor Corman, Interviu pentru *TV Moldova Internațional*, 10 octombrie 2009.

Despre autori:

Andrei Avram a făcut studii de științe politice la Universitatea Liberă din Berlin și este asistent al președintelui Fundației Creștin-Democrate. Domeniul său de expertiză este spațiul est-european și post-sovietic. A publicat studii despre relațiile dintre România și Republica Moldova, Republica Moldova și UE, precum și despre minoritatea găgăuză din Moldova.

Valentina-Andreea Dimulescu a obținut o diplomă de master în integrare europeană de la Centrul pentru Studii de Integrare Europeană (ZEI) din Bonn (Germania). Din 2009 deține o diplomă de master în științe politice de la Universitatea Central Europeană (CEU) din Budapesta (Ungaria), iar în 2008 a absolvit Facultatea de Științe Politice, Universitatea București. Domeniul său de expertiză este managementul fluxurilor migraționiste, precum și problemele aflate la intersecția dintre politica de justiție și afaceri interne și politica externă și de securitate comună. A publicat articole în jurnale academice internaționale pe subiecte legate atât de România, cât și de chestiuni europene.

Acest raport apare în cadrul proiectului „**România activă în dezbaterile europene II**” derulat de Centrul Român de Politici Europene (CRPE) și finanțat de Fundația Soros în cadrul Inițiativei de Politică Externă.

Conținutul acestui raport nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Fundației Soros.

Opiniile exprimate nu implică automat poziția tuturor experților afiliați sau a altor instituții și organizații partenere CRPE.

Credit foto copertă: *Prelucrare Photoshop Reinhold Stadler*

© CRPE Iulie 2011

Centrul Român de Politici Europene

Știrbei Vodă nr. 29

ap. 4, București - 1

office@crpe.ro

Tel +4 0371.083.577

Fax. +4 0372.875.089

Pentru mai multe detalii despre CRPE vizitați pagina www.crpe.ro.